Luonnonvarakeskus

Dnro 3016/00 00 02 00/2021

16.11.2021

Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: HE 215/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta.

Luonnonvarakeskuksen asiantuntijalausunto

1 Tausta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta kirjallista lausuntoa Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskuksen aiempaa lausuntoa ”Luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankintatuesta ja muuntotuesta” ei oltu otettu huomioon. Luonnonvarakeskuksen aiempi lausunto koski ainoastaan kaasukäyttöisiä ajoneuvoja. Vastaavasti tässä uudessa lausunnossa huomioidaan vain kaasukäyttöisten ajoneuvojen hankinta- ja muuntotukea.

Lakiesityksessä nykyistä täyssähköautojen hankintatukea jatketaan vuosille 2022–2025 ja tukisummaa korotetaan. Lisäksi jatketaan nykyisiä konversiotukia bensiiniauton muuntamiseksi etanoli- tai kaasukäyttöiseksi vuosille 2022–2030. Myös sähkö- ja kaasukäyttöisille pakettiautoille otetaan käyttöön uusi hankintatuki vuosille 2022–2025 ja nykyistä kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea jatketaan ja otetaan käyttöön uusi hankintatuki sähkökäyttöisille kuorma-autoille vuosille 2022–2030.

Yllä mainittujen tukien lisäksi Luonnonvarakeskus ehdottaa hankintatukea myös kaasukäyttöisille henkilöautoille vastaavasti kuin on esitetty täyssähköautoille. Kuten esityksen taustaselvityksestä käy ilmi, kaasukonversiota on käytetty hyvin vähän. Suora hankintatuki kaasukäyttöisille henkilöautoille voisi toimia kannustimena paremmin ja olisi siksi tärkeä saada konversiotuen rinnalle.

Perusteet kaasukäyttöisten henkilö-, paketti- ja kuorma-autojen hankintatuelle sekä henkilöauton kaasukäyttöiseksi muuntamisen tuelle:

Kaasukäyttöisten ajoneuvojen määrän kasvun toivotaan lisäävän erityisesti biokaasun liikennekäyttöä. Biokaasulla kulkeva ajoneuvo on yhtä vähäpäästöinen kuin täysin sähköllä kulkeva ajoneuvo, kun otetaan huomioon ajoneuvojen elinkaariset ympäristövaikutukset. Vaikka jakeluvelvoite tulee muuttamaan biokaasun asemaa täysin uusiutuvana polttoaineena, kaasukäyttöisten autojen lisääntyminen liikenteessä edesauttaa kotimaisen uusiutuvan polttoaineen osuutta liikenteessä, myös niillä alueilla missä tankkausinfraa kaasulle ei ole.

Vaikka liikenteen sähköistyminen on kasvava trendi, niin sähköautojen rinnalle on hyvä tarjota myös muita vaihtoehtoja, jolloin vähäpäästöisten autojen kokonaismäärä kasvaa nopeammin. Raskaassa liikenteessä kaasukäyttöisten ajoneuvojen saatavuus on parempi. Yksityisautoilussa puolestaan kaasukäyttöisten henkilöautojen hankintahinta on vastaavaa täyssähköautoa edullisempi, jolloin useammalla kuluttajalla on mahdollisuus niiden hankintaan. Kaasuautojen lisääntyminen edistää myös tankkausinfran kehittymistä, mikä edelleen edistää myös raskaan liikenteen kaasukäyttöisten ajoneuvojen lisääntymistä.

Kaasukäyttöisten ajoneuvojen tasapuolista kohtelua sähköautoihin nähden puoltaa myös teknologianeutraaliuden periaate. Luken tekemässä tuoreessa kyselytutkimuksessa suomalaisista biokaasualan asiantuntijoista 65 % puolsi yleisesti teknologianeutraaliuden periaatetta tukipolitiikassa.

Samassa kyselyssä vastaajilta kysyttiin myös biokaasun merkityksestä tulevaisuudessa. Kahdeksasta eri vaihtoehdosta tärkeimmäksi nousi maatalouden päästöjen vähentäminen, toiseksi ravinteiden kierrätys ja kolmanneksi liikenteen päästöjen vähentäminen. Biokaasulla onkin merkittävä rooli päästöjen vähentämisessä myös maatalouden sivuvirtojen ja yhdyskuntajätteiden käsittelyssä. Biokaasun liikennekäytön puolestaan uskottiin edelleen samassa kyselyssä merkittävästi parantavan sekä suurten keskitettyjen että pienten maatilalaitosten kannattavuutta. Erityisesti keskitetyillä laitoksilla seitsemästä eri vastausvaihtoehdosta asiantuntijat nostivat tärkeimmäksi mahdolliseksi tulonlähteeksi liikennekaasun. Näin ollen kaasuautojen määrän kasvattaminen parantaisi biokaasulaitosten liiketoimintaedellytyksiä ja toisi sitä kautta epäsuorasti myös muita ympäristöhyötyjä kuin suora liikenteen päästövähennys.

Lakiesityksessä todetaan myös, että vaihtoehtoisilla käyttövoimilla toimivien ajoneuvojen houkuttelevuutta voitaisiin hankintatukien lisäksi tai sijaan lisätä verotuksen ja muiden hinnoitteluun liittyvien vaihtoehtojen avulla. Lakiesityksessä on kuitenkin otettu huomioon vain sähköautojen hankintakannusteiden voimistamista verotuksen painopistettä muuttamalla. Luonnonvarakeskus haluaa tässäkin tuoda esiin vähäpäästöisten autojen tasa-arvoisen ja teknologianeutraalin kohtelun.

Lakiesityksessä pohditaan lisäksi, että kaasukäyttöisten ajoneuvojen hankintatuen suuruus voisi määräytyä esimerkiksi sen mukaan, käytetäänkö ajoneuvossa polttoaineena biokaasua vai maakaasua. Samalla kuitenkin todetaan, että tuen kohdentaminen biokaasua käyttäviin ajoneuvoihin olisi kuitenkin hyvin haastavaa, sillä käytettävän polttoaineen seuraaminen vaatisi jatkuvaa valvontaa ja olisi hallinnollisesti erittäin raskasta, ellei jopa mahdotonta toteuttaa. Luonnonvarakeskus haluaa vielä muistuttaa, että kaasuautoilu edistää nimenomaan biokaasun tuotannon kehitystä, sillä se tulee olemaan jakeluvelvoitteen myötä yksi kustannustehokkaimmista tavoista nostaa uusiutuvan polttoaineen määrää liikenteessä. Koska myös maakaasun jakelijoiden tulee varmistaa uusiutuvan polttoaineen osuus myydystä maakaasusta, voisi hankintatuki kaasuautoille olla sama, riippumatta siitä, onko tankkaus suoritettu 100 % biokaasua myyvältä asemalta vai maakaasuasemalta. Sama koskee paketti- ja kuorma-autoja, sekä muuntotuella kaasukäyttöisiksi muutettuja henkilöautoja.

3 Yhteenveto

- Luonnonvarakeskus puoltaa kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukea sekä henkilöauton kaasukäyttöiseksi muuntamisen tukea.
- Lisäksi Luonnonvarakeskus ehdottaa hankintatukea myös kaasukäyttöisille henkilöautoille vastaavasti kuin sähkökäyttöisille henkilöautoille. Biokaasu on liikenteen polttoaineena yhtä vähäpäästöinen kuin täyssähköauto. Biokaasun liikennekäytön lisääntyminen parantaa biokaasualan kannattavuutta ja sitä kautta vaikuttaa epäsuorasti biokaasun tuotannon lisääntymiseen ja edelleen moniin positiivisiin ympäristövaikutuksiin. Biokaasun lisääntyminen liikenteessä tukee myös jakeluvelvoitteen kautta koko liikenteen vähäpäästöisyyden lisäämistä. Tukipolitiikan tulisi myös olla teknologianeutraalia.
- Vastaavasti sähköauton hankintatuen korvaaminen verohelpotuksilla tulisi laajentaa myös kaasuautoille, jos verohelpotuksia otetaan käyttöön.

Allekirjoitus

Asmo Honkanen
Senior Advisor, yksikön johtajan sijainen
Tuotantojärjestelmät

Lausunnon valmistelijat: Erika Winquist, erikoistutkija; Saija Rasi, johtava tutkija